

ספרות

ענת יופי

משד החינוך והתרבות
האגף לחינוך מבוגרים
עורך: עידו בסוק
מערכת: ד"ר מאיר פרץ,
לילך דולברג, שרה מיזל,
יונה כהן, יפה קסלר,
סילויה בונדייס, חנה גת,
חיימה פלג

גיליון ג • טבת תשנ"ג • ינואר 1993

בקודת מוצא

מוסדי ארץ

נושא של גיליון זה – הקניית מושגים בתחום האזרחות (דהיינו, יחסי הפרט עם הרשויות והשתתפותו בחיי המדינה והחברה) – הוא נושא מרכזי בחשיבותו בהוראה לעולי אתיופיה, שהמעבר לישראל הוא לגביהם מעבר לחברה שבה הפרט חובות וחכיות שונות מן המוכר להם במדינת המוצא שלהם. מערכת חובות וחכיות זו תובעת מהם, למעשה, שינוי יסודי באורחות חייהם וחשיבתם, וההוראה באולפן אמורה לסייע להם לחוות שינוי זה ביתר הבנה ובפחות קשיים.

מדובר כמעט בכל תחום של יחסי הפרט וה'מוסדות': מערכת החינוך, יחסי העבודה, הרשות המקומית, רשויות המשיפט, הבנת דרך פעולתן של רשויות השלטון והאפשרויות הפתוחות בפני האזרח להשפיע עליהן. לכל

הנושאים המתוכננים לגיליונות הבאים

הבנת הנקרא

כתיבה

מושגים בהיסטוריה של עם ישראל וציונות

הכרת הסביבה (גיאוגרפיה של ישראל)

חלופות בדרכי הפעלה

תקשורת (עיתון, רדיו, טלוויזיה)

החברה הישראלית

יהדות

המשפחה

תחום כזה יש נגיעה ישירה למעגל האישי והמשפחתי היומיומי של העולה.

בדור שאין הכוונה להפוך את המורה למרצה המוסר מידע גרידא על פעולתן של הרשויות, על חוק חינוך חובה וכו'. העברת הערכים של החברה הדמוקרטית, המודרנית והמערבית, וכן המידע הדרוש כדי להבין את דרך ההשתלבות בה, תיעשה בדרכים הרגילות של הוראה באולפן בכלל ובאולפן לעולי אתיופיה בפרט: את המידע על מערכת החינוך (ובכלל זה חוק חינוך חובה) אפשר להטמיע בתירגול לשוני: 'כל ילד מגיל 5 עד גיל 16 חייב ללכת לבית ספר / ללמוד... אי אפשר להשאיר את הילד בבית/לשלוח את הילד לעבוד... אפשר לבקש עזרה ממורה...'. שיחה על נושאים אלה בכיתה צריכה להתבסס, בדרך כלל, על בקשה של המורה מן התלמידים לספר מה נעשה ומה מקובל בתחום זה בארצם. מטרת ההשוואה איננה להוכיח שבארץ טוב יותר, אלא רק להדגיש את נקודות הדמיון והשוני ולאפשר לתלמידים להביע גם את נקודת הראות שעליה חונכו.

דרך נוספת להעברת ערכים, נורמות ודרכי חשיבה חדשות: באמצעות קריאת סיפור (משוכתב לפי רמת הכיתה). הסיפור על רבי עקיבא או הסיפור הפיקדון של י"ל פרץ מדגישים, למשל, את המשמעות המיוחדת שמייחסת החברה לחינוך. היתרון של הסיפור הוא בכך שאינו מטיף במישרין, אלא העורך או הנורמה משתמעים ממנו.

על המורה לזכור את סכנותיה של החשיבה המוחשית (הקונקרטי) המאפיינת את רוב העולים מאתיופיה. אסור לו 'להיתקע' בדוגמה אחת, כדי שהתלמידים לא יזהו את הנורמה/המושג/העיקרון עם אותה דוגמה בלבד. עליו להביא דוגמאות נוספות, מתחומים שונים,

לאותו עיקרון או מושג, כדי להבהיר לתלמידים את המהות, התוכן האמיתי, של אותו עיקרון. לאחר שהובהרה המהות באופן ראשוני, על המורה לחפש בעזרת התלמידים דוגמאות נוספות לאותו עיקרון.

לסיכום, הסיוע שלו לעולים בהשתלבות בחברה הישראלית, מן הבחינות שאנו עוסקים בהן כאן, דורש מן העולים מהפך חשיבתי ומושגי שאינו קל לביצוע, אך חשוב להיאבק שאכן יתרחש.

ריכוז

מושגים באזרחות

מערכת החינוך

1. מרכיבי הטיפול

נאמר לעיל, העיסוק בנושאים מתחום יחסי הפרט והרשויות משלב שני גורמים עיקריים: גורם של ידע חיוני לעולה, וגורם של הקניה או הפנמה של ערכים ודפוסי התנהגות המקובלים בחברה החדשה.

בתחום המידע: על העולה לדעת על קיומו של חוק חינוך חובה (ראו הצעות תירגול להלן); להכיר את מבנה מערכת החינוך; לדעת מה נדרש מהתלמיד להביא לבית הספר, ומהם התשלומים הנדרשים מההורים (העשרה, סל תרבות, דמי שיכלול); להכיר את בעלי התפקידים בבית הספר

(מורות, מחנך, מנהל, יועצת); להכיר את התעודה ואת משמעות הציונים בה; להכיר מושגים כיום הורים' ו'אסיפת הורים' ולהבין את מטרתם; להבין את כלל חובות התלמידים וההורים כלפי בית הספר.

בתחום הערכים ודפוסי ההתנהגות: על העולה להבין את חשיבות החינוך בחברה המודרנית – הן לפרט והן לכלל; עליו להתודע לדרכי התמודדות חדשות עם בעיות הקשורות בחינוך הילדים: בעיות משמעת של ילדים בחברה 'פתוחה', מניעת איחורים לבית הספר, הכנת שיעורים.

2. עקרונות דידיקטיים

א. אף כי העיסוק בלשון והעיסוק בתוכן משולבים זה בזה בתחומים אלה, על המורה לערוך הפרדה מסוימת בין לשון ותכנים במהלך השיעור. בתחילת השיעור, הוא מקנה את המושגים המרכזיים הקשורים בנושא (כגון חוק, חובה, זכות) וכן אוצר מלים חיוני לשם ניהול דיון. לאחר מכן יבוא העיסוק בתוכן בצורת שיחה או דיון, ולאחר הדיון בתכנים וברעיונות עוברים לתרגל באופן שיטתי את מרכיבי הלשון שעלו בשיחה.

ב. לצורך טקסט לכל נושא (בתנאי שהתלמידים יודעים לקרוא). הואיל והמטרה היא התוכן עצמו ולא טיפוח הקריאה, המורה תקרא את הטקסט תחילה באוזני הכיתה.

ג. להציע דרכי פתרון נוספות, חלופיות, לבעיות חינוכיות. כידוע, ההתייחסות אל הילד ודפוסי החינוך באתיופיה היו שונים לחלוטין מהמקובל בישראל (לפחות ממה שמקובל בה כנורמה). החברה הישראלית מעוניינת, באופן טבעי, שהעולים החדשים יפנימו את ערכיה ויסגלו לעצמם את דפוסייה, אלא שרב הספק אם אכן ניתן לחולל שינויים עמוקים אצל ההורים המבוגרים.

המציאות החדשה בארץ גרמה לעירוע דפוסי המשפחה האתיופית ולשבירת מעמדו של המבוגר. להורים חסרים כלים להתמודד עם תמורה זו. כדי לסייע להם בהתמודדות, חשוב שלא לשלול את דפוסי ההתנהגות שהיו מקובלים עליהם בעבר, אלא להציע להם דרכי פתרון חלופיות (אלטרנטיביות), נוספות, לטיפול בבעיות החינוכיות. אין נוטלים מאדם משהו לפני שהפנים משהו חדש – כך גורסת ההוראה המשקמת. ניקח, לדוגמה, את הענישה הפיזית (מכות). באתיופיה נחשבה הכאת ילדים לאמצעי ענישה מקובל ויעיל. בארץ, לעומת זאת, הכאת ילדים היא עבירה על החוק וגוררת התערבות של הרשויות בצורת שונות. הפסיכולוגים ואנשי החינוך גורסים, עם זאת, שאין לפסול בשיחה עם

עולי אתיופיה את אמצעי הענישה שהכירו (ולעיתים הם נזקקים להם עתה יותר, משום שבעיות המשמעת של ילדיהם בארץ החמירו), כדי לא להעמיד את ההורים בבת אחת 'ככלי ריק', אלא לנסות ולעמת יחד איתם את דרכי ההתנהגות באתיופיה ובארץ, לבדוק מדוע דרך תגובה שנחשבה נכונה שם עשויה להיות בלתי מתאימה ובלתי יעילה כאן.

ד. חשוב לקחת את העולים לסיור בבתי הספר שבהם לומדים ילדיהם.

ה. להציג סיטואציה שבמרכזה בעיה (או דילמה). התלמידים ינסו, בעזרת המורה, להציע פתרונות לבעיה. לדוגמה: אבא חוזר מהעבודה, והילדים מפריעים לו לנוח. האב מבקש מהילדים 'להיות בשקט', אבל זה לא עוזר. מה לעשות?

ו. להעביר מסרים באמצעות סיפורים (ראו הקדמה לגיליון זה).

3. הדגמה – חוק חינוך חובה

שלבי השיעור:

I. עבודת הכנה לשונית. – המורה יקנה את המושגים חוק, חובה, זכות; כן יקנה את מרכיבי הלשון המרכזיים: חייב + שם פועל (ללמוד), גיל, מ... עד...

II. המורה יציג את חוק חינוך חובה – רצוי בכתיבה על הלוח (יש המקדימים את שלב III לשלב זה):

כל ילד מגיל חמש ועד גיל שש עשרה חייב ללמוד בבית ספר.

הלימוד הוא ללא תשלום (=בלי כסף, חינם).

כל ילד במדינת ישראל חייב ללמוד 11 שנים לפחות – שנה אחת בגן חובה 10 שנים בבית ספר.

אסור לילדים עד גיל 16 ללכת לעבוד במקום ללמוד.

המדינה חייבת לדאוג ללימודים בבית ספר לכל ילד.

ההורים חייבים לשלוח את הילדים לבית הספר.

III. שיחה בין המורה לתלמידים (בצורת

שאלות אישיות): בן כמה הילד שלך? מה הוא עושה? הוא חייב ללמוד בבית הספר? למה?

אפשר להרחיב את השיחה לשם השוואה עם המקובל באתיופיה: ילד בן 10 בכפר באתיופיה לומד בבית ספר? [מעטים למדו, הרוב לא למדו.

באתיופיה אין חוק חינוך חובה]; מה הוא עושה? [עובד עם אבא בשדה, עובדת עם אימא בבית];

למה הוא לא לומד? [בכפר אין בית ספר, הילד היה צריך לעזור לאבא בעבודה] וכו'. הרחבה

נוספת של השיחה, כדי לעמוד על חשיבות הלימוד: אתה שמח שהילד שלך הולך לבית ספר?

למה? מה הוא לומד בבית הספר? זה חשוב? למה זה חשוב?

IV. תירגול הטקסט (חוק חינוך חובה). המורה תשאל תחילה שאלות תוכן, בכתב או בעל-פה (שאלות נכון/לא נכון), כדי לוודא שהטקסט הובן. לאחר מכן תבקש מהתלמידים להשלים בכתב משפטים המופיעים בנוסח החוק:

כל ילד מגיל _____ ועד גיל _____ חייב ללמוד בבית ספר.

כל ילד חייב ללמוד _____ שנים לפחות.

בשלב הבא, המורה תבקש מהתלמידים להשלים בעזרת המלים חייב/לא חייב.

משפטים המבוססים על אותו חוק:

ילד בן 2 שנים _____ ללכת לגן; ילד בן 8 שנים _____ ללמוד בבית ספר; ילד בן 17 שנים _____ ללמוד בבית ספר.

את ההשוואה בין אתיופיה לישראל אפשר לעשות גם בעזרת תרגיל אפשר / אי אפשר:

אפשר בישראל / אי אפשר בישראל*

הילד יוצא בבוקר עם אבא לעבודה

הבת נשארת בבית לעזור לאימא בעבודות הבית

הילדים עוזרים לאימא אחר הצהריים בעבודות הבית

הילדה לומדת מאימא לשלוח ולעשות עבודות בית

ההורים מחליטים אם לשלוח את הילד לבית ספר או לא

רק הורים שיש להם כסף שולחים את הילד לבית ספר

רק ילד אחד מכל משפחה הולך ללמוד בבית ספר

הילדים שומעים מהמבוגרים סיפורים על התורה

השיחה סביב משפטים כאלה עשויה להיות פורייה מאוד, שכן היא מראה לתלמידים את מורכבות הפתרונות של הבעיות החינוכיות:

למשל, עזרת הילדים להורים אחר הצהריים היא ערך חיוני גם בישראל, אך היות שילדים יש

שיעורי בית, חובת התכוננות למבחנים וכד', ניתן לדרוש מהם זאת רק באופן מוגבל.

בחירות במדינה דמוקרטית

על המורה להסביר תחילה את מהות הבחירות בארץ דמוקרטית, גרעיני העקרונות: הן [מבטאות את] שלטון העם במדינה. כל מידע שימסור המורה – על מועדי הבחירות בארץ, על המפלגות השונות – איננו חשוב כשלעצמו ואינו משיג את מטרתו, אם לא הצליח להבהיר את הגרעין: שלטון העם במדינה על ידי נציגיו (חברי הכנסת מהמפלגות השונות).

כהקדמה לקריאת הטקסט, המורה יאמר: עכשיו נקרא טקסט ובו מסופר על הדרך שבה

(או: איך) העם בוחר את הנציגים שלו לשלטון. מה צריך לעשות כדי שכל אחד יוכל לבחור את הנציגים שלו לשלטון ולקיים את שלטון העם? לאחר קריאת הקטע בקול רם מפי המורה, הוא ישאל שאלות הבנה כגון: באיזה גוף אפשר לבחור? באיזה (באילו) מקומות בארץ הבחירות מתקיימות?

מעבר לשאלות הבנת הטקסט, המורה ינסה להעמיק את השיחה, לשאול שאלות על סיבות ומטרות (למה לכל אזרח מגיל 18 יש אפשרות לבחור?), וכך להגיע שוב למהות, לעיקרון (כי כל העם בוחר; אם רק חלק יבחר, זה לא יהיה שלטון העם).

מן המושג, העיקרון שכבר 'הוקנה', אפשר לצאת להסתעפות נוספת – למשל, להדגים מהו נציג בתחום אחר, לא פוליטי.

תיעשה השוואה בכיתה בין בחירות באתיופיה לבחירות בארץ. רצוי שהמורה יתעדכן לפני השיעור על המשטרים ששלטו באתיופיה, באיזו מידה ואיך קיימו בחירות.

חופש ההתארגנות והבעת הדעה

נושא זה אנו מבקשים להדגים על ידי הצעה לטיפול בנושא ההפגנה, הקרוב לליבם ולחוויותיהם של עולי אתיופיה. ניתן לומר שההפגנה הייתה אחד הכלים הפעילים והעצמאיים המעטים שהם פיתחו ביחסם לשלטון בארץ. עם זאת, השימוש בזכות ההפגנה אין פירושו הבנה גם לזכות ההפגנה של אחרים, הבנת מגבלות ההפגנה.

מטרות:

למסור לתלמידים מידע על הבסיס הדמוקרטי של זכויות האזרח; למסור להם מידע על ההגבלות החוקיות ההכרחיות על זכויות אלה; לנסות ולפתח אצלם אמות-מידה להערכה ולביקורת אישית בנושא ההפגנה.

הצעות דידקטיות:

א. כשלב ראשון לטיפול, מוצע לעסוק במדרש **תמונה** – להביא צילומי הפגנות מתוך העיתון (קל למצוא צילומים כאלה...). רצוי שלמחות אחד הצילומים האלה יהיה של הפגנת עולי אתיופיה. המורה יציג שאלות: מי האנשים בצילום? מה הם עושים? מדוע הם עושים את זה? מה מצב הרוח שלהם? מהם האביזרים השונים שרואים (שלטים, קסדות)? האם השתתפתם פעם בפעילות כזאת? אם

השתתפתם – למה השתתפתם? האם הפעילות שהשתתפתם בה השיגה את מטרתה? למה היא לא הושגה, לדעתכם? אם המטרה לא הושגה – האם אתם מקווים שהיא תושג בעתיד?

כמה עשרות מעולי אתיופיה מפגינים מול משרד ראש הממשלה בירושלים בתביעה להעלות את קרוביהם מפני הפלאסמורה.

ב. **טיפול לשוני במלה הפגנה**. – להראות שיש בעברית שימושים נוספים לה: הפגנת נוכחות, הפגנת כוח, הפגנת רצון טוב וכו'; להסביר שהיא מתארת פעולה מכוונת של אדם המנסה להראות בצורה בולטת, חד משמעית, דבר שהוא מעוניין שהזולת יידע עליו.

ג. **שיחה על יחסי ההפגנה וכלי התקשורת**. המורה יחזור לצילומים, או ישתמש בסרט וידיאו (אם יש באולפן), וישוחח עם הכיתה על הדרכים שבהן מופץ כיום המידע על הפגנות, וגם על כך שכיום תכופות הפגנה משנה את אופיה ברגע שמגיעים נציגי התקשורת לסקר אותה (יותר צעקות, יותר תנועות סמליות, הנפת שלטים). ללא סיקור התקשורת, להגנות אין ערך רב. התוצאה: ההפגנה כפי שהיא מסוקרת (בעיקר על ידי מצלמות טלוויזיה) נראית אלימה או רגשנית יותר מכפי שהייתה במציאות.

ד. המורה יחלק לתלמידים **טקסט כתוב**, שבו יפורט המידע על **זכויותיו הפוליטיות של האזרח** (אפשר לשכתב, בהתאם לצורך, לרמות שונות): חופש הבעת הדעה והעמולה, חופש ההתארגנות, זכות הבחירה החופשית במסודות השלטון, חופש האמונה והפולחן.

החוק דואג לכך שיהיה איזון בין זכויות האזרחים מעדות, דתות ועמים שונים החיים במדינה, כך שהרוב לא יזיק למיעוט והמיעוט לא

יזיק לרוב, ואנשים או התארגנויות שונות לא ינצלו באופן לא אחראי את זכויותיהם (למשל, יש חופש לאדם להביע את דעתו, אך אסור לו לפגוע באדם אחר ובשמו הטוב; אדם יכול לנטוע עץ בגינתו, אבל אסור לו לחסום אור ואוויר לבית שכנו).

המורה יבהיר את הטעון הבהרה לשונית ומושגית בטקסט.

ה. **משחק**. הכיתה תתחלק לכמה קבוצות, 5 תלמידים בכל קבוצה. כל קבוצה תבחר נושא להגפנה (נושא שמטריד אותה באמת, או נושא אחר), ותנמק (בכתב או בעל-פה) מדוע צריך להפגין בנושא זה. כל קבוצה תכין גגם כמה סיסמאות להפגנה.

ו. המורה ישוחח עם הקבוצות על נושאים הקשורים בהפגנה: מהי סיבת ההפגנה? האם אני, התלמיד X, מזדהה עם מטרות ההפגנה? מי אידגן את ההפגנה ומהם מניעיו? האם נכון ומוצדק לצרף ילדים להפגנה? האם יש הפגנה יעילה ולא יעילה? האם ההפגנה יעילה בדרך כלל? האם יש חלופה (אלטרנטיווה) להפגנה, טובה יותר? האם אתה, התלמיד X או Y, הפגנת אי פעם? מה הרגשת בעת ההפגנה?

ז. המורה יעלה נסיבות שבהן הפגנה של קבוצת אזרחים פוגעת בחוק או בקבוצת אזרחים אחרת: הפגנה שלא ברישיון המשטרה; נסיעה של רכב מפגינים הנוסע שלא כחוק; הפגנה שיש בה פגיעה רגשית – למשל הפגנה בשבת, הפוגעת בדתיים; הפגנה שיש בה נזק חומרי – רמיסת דשא בגן עירוני, הרס רכוש, נזק למבנה וכו'.

שלבי הפעילות המוצעים כאן (אין הכרח לעשות את כולם) עונים על הצורך לעבוד עם עולי אתיופיה תוך מעבר מהשלב המוחשי לשלב המופשט, מן הרלוואנטי באופן אישי לבעיה הכללית, מההתנסות הישירה אל העיקרון התקף לגבי כולם.

החיים בבית משותף

אנו מציעים למורים לעסוק גם בנושא זה בהקשר 'מושגים באזרחות', משום שיחסי הפרט עם שכניו הם, במידה רבה, דגם מוקטן של יחסי הפרט והחברה בכלל.

נושא זה כולל: זכויות וחובות הדיירים; היחס לרשות הרבים (ניקיון, רעש, בנייה לא חוקית); המודעות לתרבות הדויר.

אנו מציעים כמה טקסטים פשוטים, שסביבם ניתן לשוחח, לעורר דילמות, וכן לתרגל מלים ומושגים חינויים לתחום.

יעקב ורבקה עברו סוף־סוף לדירה חדשה. הם גרים בבית משותף. בבית 16 דירות. בבית שתי כניסות.

יעקב ורבקה גרים בקומה השלישית, בדירה מספר 6. ערב אחד משהו דפק על הדלת.

– ערב טוב! אמר האיש, שמי חיים כהן. אני מוועד הבית. אפשר להיכנס?
– בבקשה להיכנס! בבקשה לשבת! אמר יעקב.

– אתם צריכים לשלם מס ועד, אמר השכן.
– מס ועד? מה זה? למה לשלם? למי לשלם?

– כמה לשלם? שאל יעקב בדאגה.
– אני אסביר לך, אמר חיים השכן.

מה הסביר השכן?
לעיסוק בטקסט אפשר לצרף תרגיל:

מס הוועד הוא בשביל _____ ;
צריך לשלם בעד _____

ובעד _____
ובעד _____ ; צריך

לסייד את _____ ;
צריך לזפת את _____ ;

צריך לשתול _____
צריך לתקן את _____

מאגר מלים: החשמל, הגג, פרחים, הקירות, הדוירים, הניקיון, קילקולים, הגג, המים.

טקסט נוסף:

איכפת לי

חנה יצאה בבוקר לחנות המכולת, בחוץ על יד הבית, הייתה שקית אשפה קרועה, ועל ידה עמדו חתולים, שחיפשו מה לאכול.

– מי זרק כאן את שקית האשפה? שאלה חנה את רבקה השכנה.

– למה את שואלת אותי? ענתה רבקה השכנה.
– כי זה ליד החלון שלך, אמרה חנה.

– אז מה איכפת לך?
– איכפת לי, אמרה חנה.

– מה איכפת לך? אמרה רבקה שוב. העיקר שבבית שלך יהיה נקי!

מי צודקת?

תרגיל מתאים לטקסט זה:
חברו משפטים:
איכפת לי שבבית _____ . איכפת לי שבחוץ _____ . איכפת לי שבאוטובוס _____ .
לא איכפת לי ש _____ ולא איכפת לי ש _____

מוספים

סדן הארץ

פתגמים אתיופיים כראי תרבות*

פתגמים אתיופיים עשויים להוות כלי בקליטתו של העולה מאתיופיה. הפתגם מטיבו עמוס במשמעויות תוך־תרבר תיות, ועולם אסוציאטיווי שלם מרוכז בו. היות והוא מבטא מסורת משותפת, הוא יכול לשמש כמתן מתח חברתי. מתברר, אכן, שאנשים נוטים להשתמש בפתגם כמגשר על פני ניגודים עם בן־שיחם. כן התגלה שהמעבר לישראל הגביר אצל עולי אתיופיה את הנטייה להשתמש בפתגמים, שכן הפתגם מאפשר להם להציג ניגוד טיפולוגי בין 'אנחנו' ו'הם' – וזאת כתגובה על הלחץ הרב שיש בעצם החיים החדשים לוותר ולטשטש את תרבותם המקורית. בייחוד בולטים אצל האתיופים פתגמים הקשורים בבטן: 'הבטן רחבה מכל העולם' (באמהרית: הוד כאגר יִסַּפֵּל), כלומר: הבטן, המצטיירת להם כמושב כל הרגשות, מסוגלת להכיל את כל הצרות, וההנחה היא שבסופו של דבר, אם יתאזר אדם בסבלנות, הוא יחזיק מעמד. לעיתים, בעיקר בעת אבל, אומרים הזקנים: תשאיר בבטן את כאבך (באמהרית: הדה ספי ירג'ך), דהיינו: נסה לשכוח את צערך. בן־עזר רואה כאן ניגוד לתרבות המערבית המודרנית, הגורסת פורקן באמצעות דיבור (אגב, גם ספר

* מבוסס על ספרו של הפסיכולוג גדי בן עזר, כמו אור בכד, ראובן מס, 1992.

משלי ממליץ על כך: דאגה בלב איש, ישיחנה). התרבות האתיופית, לעומת זאת, מעדיפה השתקה של הצער, טישטושו על ידי צחוק או עליזות, ולו גם מעושים. עם זאת, יש אצל האתיופים גם פתגמים המעודדים להוציא מן הפנים דברים חיוביים ולחלוק אותם עם אחרים: למשל 'חוכמה בכטן – כמו אור בכד', כלומר: אם אינך מתחלק בחוכמת החיים שצברת, האור שלך מבוזבז.

ספר לימוד חדש

ספרי לימוד להוראת עברית לעולים מאתיופיה כמעט שאינם נמצא. לכן אנו מוצאים לנכון להמליץ על הספר מאתיופיה לישראל בעברית קלה, חלק ב, מאת שרה (אוקי) ישראל ופזיה סלע. הספר נועד אמנם לנוער בחטיבת הביניים ובתיכון, אך יש להניח שגם מורי האולפנים יוכלו להסתייע בו.

ייחודו של הספר, לדברי הכותבות: בדיווג מפורט של מבנים לשוניים (פועל, תחביר); הרחבה מבוקרת של אוצר מלים; תירגול רב של כל מבנה חדש ואוצר מלים; הימנעות ממלים לועזיות וממושגים מופשטים בלתי מוכרים ללומד; ניסיון לקרב את הלומד לחומר הנלמד דרך תכנים ונושאים המוכרים לו (הווי החיים באתיופיה, חגים מיוחדים לעדה).

יש בספר גם טקסטים המשקפים את הווי החיים בארץ וכן שירים ישראלים.

© כל הזכויות שמורות
לאגף לחינוך מבוגרים, משרד החינוך והתרבות
הוצאה לאור: מחלקת הפירסומים,
משרד החינוך והתרבות
עיצוב: לילי סד
סדר־צילום: כספית